

ὁποῖαι ἀντικατοπτρίζουν τὴν θεμελιώδη λειτουργικότητα τῆς ἰδέας τοῦ ὄντος μέσα στὸ ὅλον σύστημα. Εἰς τὰ ἐπόμενα κεφάλαια 3, 4, 5 καὶ 6 διερευνῶνται εἰδικώτερον αἱ ἀντίστοιχοι θεωρίαι περὶ τῆς ἀληθείας, δηλ. τῆς γνώσεως, περὶ τοῦ ὠραίου, δηλ. τῆς αἰσθητικῆς καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ἢ θεώρησις τοῦ ὁποίου περιλαμβάνει, κατὰ τὸν Βραΐλιαν, καὶ μίαν φιλοσοφίαν τῆς ἱστορίας. Ἡ διερεύνησις τῶν σχετικῶν βραΐλιανῶν ἀπόψεων φανερώνει τόσον τὴν ἀνεσιν ὅσον καὶ τὴν διεισδυτικότητα τοῦ μελετητοῦ ἀπέναντι τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐρέυνης του, καθὼς καὶ τὸ γεγονός ὅτι προηγήθη μία ἐνδελεχῆς ἐξέτασις τῶν ἐπὶ μέρους στοιχείων. Αἱ ἀρεταὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸν τομέα τῆς συνθέσεως τοῦ ὕλικου εἶναι ἀξιοσημεῖωτοι. Εἰς τὸ τελευταῖον, ἑβδομον, κεφάλαιον τοῦ βιβλίου γίνεται μία συνολικὴ ἀξιολόγησις τοῦ βραΐλιανοῦ στοχασμοῦ μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἐκλεκτικιστικῆς σκέψεως. Τὸ κεφάλαιον αὐτὸ φέρει τὸν χαρακτηριστικὸν τίτλον: Brailianism, the highest expression of eclecticism. Ὑστερα ἀπὸ μίαν τοιαύτην ἀποτίμησιν τοῦ βραΐλιανοῦ ἔργου, εἶναι φυσικὸν νὰ λυπηῖται κανεὶς διὰ τὸ γεγονός ὅτι, ἐπειδὴ ἦτο γραμμικὸν ἑλληνικόν, δὲν μπόρεσε νὰ καταλάβῃ, ἤδη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ του, τὴν σωστὴν θέσιν μέσα στὴν ὅλη κίνησιν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἐκλεκτισμοῦ ὥστε νὰ ἐκτιμηθῇ πρὸς ἕκκαιρα ἢ συμβολὴ του εἰς τὴν πνευματοκρατικὴν φιλοσοφίαν τοῦ 19ου αἰῶνος. Τὸ βιβλίον συμπληρώνεται μὲ βιβλιογραφίαν, σημειώσεις διὰ κάθε κεφάλαιον, καὶ πίνακα ὀνομάτων καὶ ἐννοιῶν.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΔΩΔΟΥ

*
* *

EXEGESIS AND ARGUMENT, Studies in Greek Philosophy presented to **Gregory Vlastos**, by E. N. Lee, A. P. D. Mourelatos, R. M. Rorty, **Phronesis**, a Journal for Ancient Philosophy, Supplementary Volume I 1973, Van Gorkum & Co, Assen The Netherlands 1973, σχ. 8ον, σελ. XVIII/452.

Ὁ Γρηγόριος Βλαστός ἀπόφοιτος τῆς Ροβερτείου Σχολῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, φιλόσοφος ὀκτῆς, δρᾷ ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν καὶ πλέον εἰς τὸν Καναδᾶν καὶ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας κατὰ τρόπον δημιουργικὸν καὶ καρποφόρον εἰς τὸ πεδῖον τῆς φιλοσοφικῆς ἐρέυνης.

Αἱ ἐρευνᾶι του στρέφονται περὶ τὴν φιλοσοφίαν τῶν ἀρχαίων καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν ἐν συσχετισμῷ πρὸς τὰς ἐκάστοτε συγχρόνους ἐκφάνσεις τοῦ πολιτισμοῦ εἰς ὅλα τὰ πεδία καὶ τὴν πνευματικὴν παράδοσιν τοῦ τόπου.

Ὡς πανεπιστημιακὸς διδάσκαλος ὁ Γρ. Βλαστός ἐργασθεὶς ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἐδημιούργησεν ἐκτεταμένον φυτώριον νέων ἐρευνητῶν εἰς ποικιλίαν φιλοσοφικῶν ἐξειδικεύσεων, ἀνεδείχθη εἰς σοφὸν διεθνοῦς φήμης καὶ ἐνεθάρρυνεν ἰσχυρῶς τὰς φιλοσοφικὰς μελέτας συμπράξας εἰς τὴν ἵδρυσιν διαφόρων φιλοσοφικῶν ὀργανώσεων.

Κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς μεθόδου του εἶναι ἡ ἀντίληψις ὅτι ἡ φιλοσοφικὴ διερεύνησις τῶν φιλοσοφικῶν κειμένων ἀποτελεῖ τὴν ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν διὰ νὰ κατανοηθοῦν καὶ νὰ ἐρμηνευθοῦν ὀρθῶς τὰ φιλοσοφικὰ διανοήματα. Καὶ ὁ τίτλος τοῦ παρόντος τιμητικοῦ τόμου, ὡς ἔχει διατυπωθῆ, οὐδὲν ἄλλο ἐκφράζει ἢ τὸ οὐσιῶδες τῆς μεθόδου του κατὰ σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν, δηλαδὴ «Ἡ ἐξήγησις τῶν φιλοσοφικῶν κειμένων διὰ τῆς ἀναλύσεως τῶν συλλογισμῶν τῶν».

Ἡ συγγραφικὴ δραστηριότης τοῦ Γρ. Βλαστοῦ εἶναι πλουσία καὶ ποικιλιωτάτη, παράλληλος πρὸς τὴν μακράν του διδακτικὴν ἐργασίαν εἰς Πανεπιστημιακὰς ἑδρας

και Σεμινάρια ειδικου κύκλου έρευνας. 'Επιβλητική ύπηρξεν ή συμμετοχή του εις τὸ ἐν Colorado College τῷ 1970 ὀργανωθὲν Σεμινάριον διὰ τὴν 'Ελληνικὴν Φιλοσοφίαν καὶ 'Επιστήμην. 'Ακριβῶς δὲ ἡ ἐν αὐτῷ πλουσία καὶ ἐπιτυχὴς αὐτοῦ συμβολὴ ἐνέπνευσε τὴν ἰδέαν νὰ γίνῃ εἰς αὐτὸν ἡ προσφορὰ τοῦ παρόντος τιμητικοῦ τόμου ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν του, τῶν φίλων καὶ τῶν συναδέλφων του.

Αἱ ἐν τῷ τόμῳ καταχωριζόμεναι μελέται 21 συνεργατῶν ἐπετέλεσαν κατὰ τρόπον, ὥστε νὰ ἐκπροσωπῆται πληρέστερον ἡ κλίμαξ τῶν ἐνδιαφερόντων τοῦ τιμωμένου ἐπὶ τῆς 'Ελληνικῆς Φιλοσοφίας καὶ τῆς 'Ιστορίας τοῦ 'Ελληνικοῦ πνεύματος. Αἱ καταχωριζόμεναι εἰς τὸν τόμον μελέται εἶναι αἱ ἀκόλουθοι :

1. **D. J. Furley**, Notes on Parmenides σελ. 1—15. 'Αναφέρεται εἰς τὰ 'Απ. 1. 8—10, 8. 53—54 καὶ 7. 5—8, τῶν ὁποίων ἀναλύει φιλολογικῶς τὸ κείμενον, ἀκολούθως δὲ συγκρίνων πρὸς ἀλλήλας τὰς ἐννοίας τοῦ κειμένου προσπαθεῖ νὰ δώσῃ νέαν ἐρμηνείαν περισσότερον σύμφωνον πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τοῦ Παρμενίδου.

2. **Al. P. D. Mourelatos**, Heraclitus, Parmenides, and the Naive Metaphysics of Things σελ. 16—18, ἐνθα ἐκτίθεται ἡ προϊστορία τῆς μεταβολῆς ἐν τῇ θεωρήσει τοῦ κόσμου ἀπὸ τῆς πρωτογόνου, ὡς συνόλουπραγμάτων, εἰς τὴν νεωτέραν, ὡς συνόλου γεγονότων.

3. **J. M. Robinson**, On Gorgias σελ. 49—60, ἐνθα ἐξετάζεται τὸ εἶδος τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Γοργίου, ὡς τοῦτο προκύπτει ἐκ τῶν περὶ τούτου μαρτυριῶν εἰς τοὺς συγγραφεῖς καὶ ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἔργων.

4. **G. S. Kirk**, On Defining Myths σελ. 61—69. 'Εκ τῆς διαπιστώσεως ὅτι αἱ μέθοδοι τῆς ἐρμηνείας τῶν μύθων εἶναι μονομερεῖς καὶ ὅτι ὑπάρχουν τάσεις τὸ μὲν ἐνιαίας ἐρμηνείας αὐτῶν, τὸ δὲ μονομεροῦς ἀναλύσεως ἐκ μέρους ἀνθρωπολόγων, ψυχολόγων κλπ., ὁ συγγραφεὺς ἀναλύει τὰ χαρακτηριστικὰ των, παρακολουθεῖ τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῆς μυθοποιητικῆς εἰς τὴν ὀρθολογιστικὴν σκέψιν, εὕρισκει πολυμορφίαν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν μύθων καὶ τὴν λειτουργίαν των διὸ καὶ συνιστᾷ εὐκαμψίαν εἰς τὴν ἀνάλυσιν καὶ ἐρμηνείαν των.

5. **M. Ostwald**, Was there a Concept ἄγραφος νόμος in Classical Greece? σελ. 70—104. Διὰ διεξοδικῆς διερευνήσεως τῆς ἐννοίας ταύτης καὶ τῶν ἀναλόγων ἐκφράσεων εἰς τὴν 'Ελληνικὴν Γραμματείαν : Σοφοκλέα, Θουκυδίδην, Πλάτωνα, 'Αριστοτέλην, 'Ανδοκίδην, Δημοσθένην, Ξενοφῶντα κλπ. ἀποσαφηνίζεται τὸ εἶδος τῶν ἐννοιῶν τῶν ἐκφράσεων τούτων (ἄγραφα νόμιμα, ἄγραφα δίκαια κλπ.) καὶ ἡ διαφορὰ των ἀπὸ τοῦ γραπτοῦ νόμου κατὰ τὴν παλαιὰν ἐννοίαν, τὴν Ρωμαϊκὴν καὶ τὴν τῶν νεωτέρων κρατῶν.

6. **Ger. Santas**, Socrates at Work on Virtue and Knowledge in Plato's Charmides σελ. 105—132. Γίνεται ἀνάλυσις τοῦ διαλόγου μεταξὺ Σωκράτους, Χαρμίδου καὶ Κριτίου περὶ σωφροσύνης. Εἰς τὸ πρῶτον στάδιον τῆς σχέσεως σωφροσύνης καὶ συμπεριφορᾶς καὶ εἰς τὸ δεύτερον τῆς σωφροσύνης καὶ γνώσεως. Εἰδικώτερον ἀναλύονται αἱ ἀπόψεις τοῦ Σωκράτους καὶ οἱ συλλογισμοὶ του καὶ συσχετίζονται πρὸς τὰς ἐν ἄλλοις διαλόγοις διατυπωμένας ἀναλόγου φύσεως ἀπόψεις περὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς γνώσεως. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ συγγραφέως ὁ Χαρμίδης ἀποτελεῖ κατάλληλον προλεγόμενον τῆς Πολιτείας καὶ τοῦ Θεαιτήτου.

7. **T. Penner**, Socrates on Virtue and Motivation σελ. 133—151. 'Ο συγγραφεὺς φρονῶν ὅτι αἱ θέσεις τοῦ Σωκράτους (συγγενεῖς μὲν, ἀλλὰ διάφοροι τῶν τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ 'Αριστοτέλους) περὶ ψυχῆς, ἀρετῶν καὶ ἐλατηρίων τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, συχνάκις παρερμηνεύονται ὑπὸ τῶν μελετητῶν καταδεικνύει ἀναλύων τοὺς συλλογισμοὺς τοῦ Σω. ἐν τῷ διαλόγῳ **Χαρμίδη** ὅτ

αί θέσεις του, λ. χ. «ἡ ἀρετὴ εἶναι ἐπιστήμη ἢ δύναμις» καὶ «οὐδεὶς ἐκὼν ἀμαρτάνει» μεμονωμένως λαμβανόμεναι φαίνονται παράδοξοι, ἀν ὅμως ἐξετασθοῦν ἐν συναρτήσει πρὸς ἀλλήλας δὲν προκαλοῦν πλέον ἀντιρρήσεις. Τὴν μελέτην του κρίνει ὁ σ. ὡς προπαρασκευὴν τοῦ ἐδάφους πρὸς διατύπωσιν μιᾶς γενικῆς θεωρίας τοῦ Σωκράτους.

8. **Ch. H. Kahn**, *Language and Ontology in the Cratylus* σελ. 152—176. Ἐνταῦθα πέρα τῆς παρουσιάσεως τῶν δύο θέσεων περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν ὀνομάτων, δηλ. τῆς κατὰ συνθήκην καὶ τῆς κατὰ φύσιν, ὁ σ. φρονεῖ ὅτι ὁ Πλάτων ζητεῖ νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ἐκ τῶν λέξεων εἰς τὰ πράγματα καὶ τελικῶς εἰς τὰ εἶδη, ἅτινα καὶ εἶναι τὰ ἀληθῆ ὀνόματα. Οὕτω ὁ Διάλογος ὠθεῖ νὰ σπουδάζωμεν ὄχι τὴν γλῶσσαν ἀλλὰ τὰ ὄντα. Τὸ ὄντολογικὸν διαφέρει ἐντοπιζέται εἰς τὴν ῥῆξιν μεταξύ τῆς Ἑρακλειτείου ἀντιλήψεως τῆς παγκοσμίου ῥευστότητος ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς Νεοελεατικῆς ἀντιλήψεως περὶ ὀρισμένης καὶ σταθερᾶς φύσεως τῶν πραγμάτων ἐντοπιζομένης εἰς τὰ Πλατωνικὰ εἶδη ἀφ' ἑτέρου. Ἡ σταθερότης τῶν πραγμάτων ἐκτίθεται μόνον προκαταρκτικῶς ἐδῶ, ἐνῶ ἡ πλήρης ἀνάπτυξις τῆς γίνεται ἐν τῷ Φαίδωνι καὶ τῇ Πολιτείᾳ. Δι' ὃν λόγον ὁ σ. καὶ τοποθετεῖ τὴν συγγραφὴν τοῦ Κρατύλου μετὰ τὸ Συμπόσιον καὶ πρὸ τοῦ Φαίδωνος.

9. **J. L. Ackrill**, *Anamnesis in the Phaedo: Remarks on 73c—75c* σελ. 177—195. Ἐνταῦθα ἀναλύεται τὸ κείμενον τοῦ Φαίδωνος εἰς τὸ ὅποιον ἐκτίθεται ἡ θεωρία ὅτι «ἡμῖν ἢ μάθησις οὐκ ἄλλο τι ἢ ἀνάμνησις». Ἡ θεωρία ἀναπτύσσεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος διὰ πολυπλόκου συλλογισμοῦ, οὗτινος τὴν στρατηγικὴν καὶ τὰ εἰδικώτερα σημεῖα ἀναλύει ὁ σ. διὰ νὰ καταδείξῃ ὅτι ὁ συλλογισμὸς ἀποβλέπει εἰς τὴν μετ' ἐμφάσεως βεβαίωσιν τῆς ὑπάρξεως τῶν εἰδῶν.

10. **B. Williams**, *The analogy of City and Soul in Plato's Republic* σελ. 196—206. Ἐκ τῆς Πλατωνικῆς ἀντιλήψεως ὅτι ἡ δικαιοσύνη ἀποτελεῖ κοινὸν γνώρισμα α') τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς (ἦτοι δικαιοσύνη εἶναι ἡ ἐναρμόνισις τῶν τριῶν μερῶν τῆς ψυχῆς — λογιστικόν, θυμοειδές, ἐπιθυμητικόν — εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἄρχῃ τὸ πρῶτον τῶν ἄλλων δύο) καὶ β') τῆς πόλεως (ἦτοι ἐναρμόνισις τῶν τριπτῶν γενῶν ἀνθρώπων — φιλοσόφων, φιλονίκων, φιλοκερδῶν—ὥστε νὰ ἄρχουν οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ πρώτου γένους τῶν τῶν ἐτέρων δύο, φυλάκων καὶ δημιουργῶν) ὁ σ. προβαίνει εἰς ἀνάλυσιν τῶν ἐν τῇ Πολιτείᾳ διαφόρων σχετικῶν χωρίων, ἵνα ἐλεγχθῇ ὁ τρόπος καθ' ὃν ὁ Πλάτων δικαιολογεῖ τὸ γνώρισμα τοῦτο καὶ πῶς οὗτος ἀντιλαμβάνεται τὰς ἀναλογίας τοῦ γνώρισματος εἰς τὸ ἄτομον καὶ εἰς τὴν πόλιν.

11. **R. Kraut**, *Reason and Justice in Plato's Republic* σελ. 207—224. Ἐκ τοῦ ἐν τῇ Πολιτείᾳ ὀρισμοῦ τῆς δικαιοσύνης: «ἕκαστον τῶν τριῶν μερῶν τῆς ψυχῆς νὰ ἐκτελῇ τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ καθήκον», ὀρισμοῦ μὴ ἐκφραζομένου με ὄρους ἐκτελέσεως ἢ ἀποφυγῆς ὀρισμένων πράξεων, προέκυψαν ἐρμηνεῖαι νεωτέρων, καθ' ἃς θὰ ἦδύνατο νὰ εἶναι τις δίκαιος, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως νὰ διαπράττῃ πράξεις ἀδίκους κατὰ τὴν κοινὴν ἀντίληψιν, ὁ συγγραφεὺς ὠρμήθη εἰς τὴν ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ ἀνάλυσιν τῶν συλλογισμῶν τοῦ Πλάτωνος, τῶν ἐκτιθεμένων εἰς χωρία διαφόρων βιβλίων τῆς «Πολιτείας» καὶ τὴν ἀπασαφήνισιν τῶν σχετικῶν ὄρων, ὥστε νὰ καταφανῆ ἡ ἀληθὴς ἔννοια τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς σχέσεως αὐτῆς πρὸς τὸ λογιστικὸν μέρος τῆς ψυχῆς.

12. **E. N. Lee**, «Hoist with His Own Petard»: *Ironic and Comic Elements in Plato's Critique of Protagoras* (Tht. 161—171) σελ. 225—261. Τὸ τμήμα τοῦ Θεαιτήτου 161—171, ἐνθα ὁ Πλάτων ἐπιχειρεῖ κριτικὴν τῶν φιλοσοφικῶν ἀντιλήψεων τοῦ Πρωταγόρου, ὁ συγγραφεὺς τὸ ὑποβάλλει εἰς ἀνάλυσιν διὰ νὰ ἐξάρῃ τὴν δραματικότητα αὐτῆς τῆς συνθέσεως με τὰς εἰρωνείας καὶ τὰς λεπτὰς φιλοσοφικὰς καὶ ἠθικὰς ἀποχρώσεις τῆς πλοκῆς. Ἐδῶ ὁ Πρωταγόρας, ὃν ὥσει ἐν

θεάτρῳ ὑποκρίνεται ὁ Σωκράτης, διαλέγεται δι' ἐπιχειρημάτων διαμορφουμένων ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος κατὰ τρόπον ὥστε ὁ ἴδιος νὰ καταδικάζῃ ἑαυτὸν διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ λόγων, ὡς εἰς τὸν Σαιξπήρειον "Αμλετ. Τὰ κωμικὰ καὶ εἰρωνικὰ στοιχεῖα ἀφθονοῦν εἰς τὴν Πλατωνικὴν κριτικὴν τῶν ἰδεῶν τοῦ Πρωταγόρου εἰς τὸ τμήμα τοῦτο, ὅμως ἡ κριτικὴ συνεχίζεται καὶ μεταγενεστέρως, εἰς τὸ τμήμα 172 B-177 B, τὴν γνωστὴν Παρέκβασιν περὶ Ρητορικῆς καὶ Φιλοσοφίας. Βεβαίως ὁ Πλάτων ἐπιτίθεται κατὰ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Πρωταγόρου ὡς σφαλερᾶς καὶ ἀχρήστου, ἀφοῦ ἐν αὐτῇ δὲν συλλαμβάνεται ἡ ἀληθὴς φύσις τοῦ ἀνθρώπου, ἡ κριτικὴ ὅμως τοῦ Πλάτωνος ἐμφανίζει πολλὰ σημεῖα ψεκτά, ἀδικοῦντα τὸν Πρωταγόραν, καὶ ταῦτα ἐπισημαίνει ἐν λεπτομερείᾳ ὁ συγγραφεὺς.

13. **F. A. Lewis**, *Foul Play in Plato's Aviary: Theaetetus 195 B ff.* σελ. 252—284. Εἰς τὸ τμήμα τοῦ Θεαιτήτου 195—200, ἔνθα ὁ Πλάτων μὲ ἀλλεπαλλήλους περιπλόκους συλλογισμοὺς ἀναζητεῖ τὸ «ποιὸν τί ποτ' ἐστὶ τὸ ἐπίστασθαι» καὶ διερευνᾷ τὴν φύσιν καὶ τὰς μορφὰς τῆς ἀληθοῦς καὶ τῆς ψευδοῦς δόξης, ὁ συγγραφεὺς παρακολουθεῖ καὶ ἀναλύει τοὺς συλλογισμοὺς τοῦ Σωκράτους τοὺς συνδυαζομένους μὲ τὴν θεωρίαν τοῦ ἐκμαγεῖου πρῶτον καὶ ἀκολουθῶς τοῦ περιστερεῶνος πτηνῶν ἐν περιβόλῳ καὶ περιστερεῶνος ἐπιστήμης ἐν τῇ ψυχῇ καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐξιχνιάσῃ τὴν γραμμὴν στηρίξεως ἣν ἀκολουθεῖ ὁ Πλατωνικὸς Σωκράτης ἀναζητῶν τὸν καθορισμὸν τῆς γνώσεως.

14. **D. Keyt**, *Plato on Falsity: Sophist 263 B* σελ. 285—305. Εἰς τὸν «Σοφιστῆν» ἔνθα ὁ Πλάτων σκοπεῖ τὴν διάκρισιν τῆς ἀληθοῦς Φιλοσοφίας ἀπὸ τῆς παραπονημένης, δηλ. τῆς Σοφιστικῆς, κρίσιμον σημεῖον εἶναι ὁ ὀρισμὸς τοῦ ψεύδους, διὰ τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ παραποίησης. Ὁ ὀρισμὸς οὗτος ἐκτίθεται καὶ εἰς ἄλλα χωρία τοῦ «Σοφιστοῦ» 231 ἐξ., 140, 241, ἰδιαιτέρως ὅμως ἐν 263 ἐξ. διὰ στόματος τοῦ ξένου Ἐλεάτου. Ἐκ τῶν προτάσεων τοῦ συνοπτικοῦ καὶ ἀκαθορίστου ὀρισμοῦ τῶν Πλατωνικῶν χωρίων οἱ νεώτεροι ἐρευνηταὶ συνήγαγον διαφόρους θεωρίας διαφερούσας ἀλλήλων. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρόντος ἄρθρου διερευνῶν τὰ Πλατωνικὰ χωρία ἐν τῷ «Σοφιστῇ» καὶ συνδυάζων ταῦτα πρὸς ἀναλόγους σκέψεις διατυπωμένας εἰς σχετικὰ χωρία ἄλλων Πλατωνικῶν ἔργων, ἀναλύων δὲ ταῦτα καὶ συγκρίνων τὴν ἔννοιάν των πρὸς τὰς δοθείσας ὑπὸ νεωτέρων ἐρμηνευτῶν διερμηνεύσεις καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐνῶ ὁ ὅλος διάλογος τοῦ «Σοφιστοῦ» καταναλίσκεται εἰς ὑποστήριξιν τῆς κοινοτοπίας ὅτι τὸ ψεῦδος ὑφίσταται, ὁ Πλατωνικὸς ὀρισμὸς τοῦ ψεύδους εἶναι ἀνεπαρκὴς καὶ ἀκαθόριστος, στερούμενος πάσης δραματικότητος.

15. **W. Pohle**, *Dimensional Concepts and the Interpretation of Plato's Physics* σελ. 306—323. Ἐπειδὴ ἡ νεωτέρα Φυσικὴ διέπεται ἀπὸ ἐννοίας καθωρισμένας διαστατικῶς καὶ ἀποβλέπει εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς φύσεως, ἐνομίσθη ὑπὸ νεωτέρων ἐρμηνευτῶν τοῦ Πλάτωνος ὅτι καὶ αἱ ἰδικαὶ του ἀντιλήψεις καὶ ἐπιδιώξεις θὰ ἦσαν αἱ ἴδιαι εἰς τὸ πεδῖον τῆς Φυσικῆς. Ἐνῶ τούναντιον ἡ φυσικὴ θεωρία τοῦ Πλάτωνος βασιζομένη ἐπὶ γεωμετρικῶν θεωριῶν καὶ θεωριῶν ἀναλογίας ἀρνείται νὰ διαπραγματευθῇ ἐνδιάστατα μεγέθη τοῦ χώρου. Ταῦτα ἔχων ὑπ' ὄψει ὁ συγγραφεὺς τῆς παρούσης μελέτης σημειώνει ὅτι ἡ ἀπόπειρα ἐρμηνείας τῆς Πλατωνικῆς φυσικῆς μὲ τὰς σημερινὰς περὶ αὐτῆς ἀρχὰς ἄγει εἰς πλάνας. Συγκεκριμένως ἀκολουθῶν τὴν ἀναλογικὴν ἢ ἀδιάστατον ἐρμηνείαν τῆς Φυσικῆς τοῦ Πλάτωνος δεικνύει ὅτι αἱ δυσκολίαι τῆς ἐρμηνείας ὑπὸ ὀρισμένων συγχρόνων ἐρμηνευτῶν ἀποτελοῦν ἀπλᾶ ψευδοπροβλήματα, ἐνῶ τὰ γνήσια προβλήματα εἶναι δυνατὸν νὰ κατανοηθοῦν διὰ τῆς Πλατωνικῆς γεωμετρικῆς θεωρίας τῆς ὕλης.

16. **J. M. E. Moravcsik**, *The Anatomy of Plato's Divisions* σελ. 324—348. Τὸ ἄρθρον ἀναφέρεται εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς διαιρέσεως καὶ τὴν ἐξελίξιν καὶ ἐνσυνείδητον διαμόρφωσιν τῆς διαιρετικῆς μεθόδου εἰς τὰ Πλατωνικὰ ἔργα. Χαρακτη-

ριστικὸν εἶναι ὅτι ἡ διερευνήσις γίνεται μὲ βάσιν μόνους τοὺς Πλατωνικοὺς ὄρους χωρὶς ἐπηρεασμὸν ἐκ παραπλησίων μὴ Πλατωνικῶν καὶ ἄγεται διὰ μέσου τῶν πρωτῶν διαλόγων καὶ τῶν μέσων μέχρι τῶν ὑστέρων. Καταδεικνύει ἡ ἔρευνα ὅτι ἡ διαιρητικὴ μέθοδος τοῦ Πλάτωνος ἔχει κατασκευὴν καθαρὰν καὶ συνεπῆ, ὅτι ἐξηγεῖ τὴν ὄντολογίαν τῶν φυσικῶν εἰδῶν— κεντρικῶν θεμάτων τῆς Φιλοσοφίας —, ὅτι αὕτη δέον νὰ ἐρμηνευθῆ ὡς ἐν ἐπὶ πλέον στάδιον τῆς ἐξελιξέως τῆς Πλατωνικῆς θεωρίας τῶν εἰδῶν καὶ ὅτι ἀποτελεῖ προσπάθειαν συνδέσεως τοῦ θεωρητικοῦ καὶ τοῦ πρακτικοῦ.

17. **G. E. L. Owen**, *Plato on the Undepictable* σελ. 349—361. Ὁ Πλάτων εἰς τὸν «Πολιτικόν» τοῦ δέχεται ὅτι τὰ ἀπλούστερα καὶ κοινότερα τῶν πραγμάτων εἶναι δυνατὸν νὰ διασαφηθῶσιν εὐκόλως δι' εἰκόνων, ἐνῶ «τὰ μέγιστα καὶ τιμιώτατα, κάλλιστα ὄντα καὶ ἀσώματα, λόγω μόνω, ἄλλω δὲ οὐδενὶ σαφῶς δείκνυται». Παραπλησία ἀντίληψις ἐκδηλοῦται καὶ ἐν Φαῖδρ. 250 B. Τὸ πῶς ἀντελαμβάνετο ὁ Πλάτων τὸ θέμα τῆς δυνατότητος τῆς διασαφήσεως τῶν ἐννοιῶν δι' ἐξεικονίσεως καὶ ἀπὸ πότε διεμόρφωσε τὴν θεωρίαν ταύτην ἔχει ἀπασχολήσει τοὺς ἐρμηνευτάς. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου ἀναζητεῖ κείμενα συγγενῆ εἰς τε τὸν «Πολιτικόν» καὶ ἄλλους διαλόγους πρὸς ἀνίχνευσιν τῆς πορείας τῆς σκέψεως τοῦ Πλάτωνος εἰς τὸ θέμα τῆς ἐξεικονίσεως καὶ τῶν περιορισμῶν τῆς, ὅπερ ἐμφανίζεται καὶ εἰς τὴν Μεταφυσικὴν του.

18. **R. E. Allen**, *Substance and Predication in Aristotle's Categories* σελ. 362—373. Οὐσίαι πρῶται καὶ δευτέραι, διακρίσεις ἀτόμων καὶ εἰδῶν, ὑπαρξίς εἰδῶν καὶ γενῶν εἰς κατηγορίας ἄλλας ἐκτὸς οὐσιῶν, σχέσεις ἀντιθέτων ἐννοιῶν, τὸ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι καὶ καθ' ὑποκειμένου λέγεσθαι καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐννοιοὶ καὶ σχέσεις τῶν Κατηγοριῶν τοῦ Ἀριστοτέλους ἐξετάζονται εἰς τὸ ἄρθρον καὶ ἀναλύονται διὰ νὰ καταφανῆ τὸ σχῆμα τῶν στοχασμῶν τοῦ φιλοσόφου, δι' ὧν οὗτος ἐζήτησε νὰ διερευνήσῃ τὸ σημασιολογικὸν περιεχόμενον τῶν ἐννοιῶν, τὴν κατάταξιν αὐτῶν εἰς εἶδη καὶ γένη καὶ τὴν διακρίβωσιν τῶν λογικῶν κανόνων. Διὰ τὸν διαχωρισμὸν τῶν οὐσιῶν εἰς πρῶτας καὶ δευτέρας ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου εὕρισκεν περαιτέρω ἀνάλυσιν εἰς τὸ VII τῶν Μετὰ τὰ φυσικά.

19. **L. A. Kosman**, *Understanding, Explanation in Aristotle's Posterior Analytics* σελ. 374—392. Τὰ Ἀναλυτικὰ Ὑστερα, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ Ἀριστοτέλης ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐπιστημονικὴν μεθοδολογίαν, παρουσιάζουν πολλὰ σημεῖα δυσνόητα καὶ λεπτά, διὸ καὶ πολλοὶ ἐρμηνευταὶ τὰ εὕρισκουν ὡς ἔργον ἐμβάλλον εἰς ἀπελπισίαν τὸν μελετητὴν. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου ἀναλαμβάνει τὴν συστηματικὴν διερεύνησιν, ἀνάλυσιν καὶ ἐρμηνείαν τῆς σημασίας τῶν Ἀριστοτελικῶν ἀποφάνσεων, οἷον ἐπιστήμη ἐστὶν ἕξις ἀποδεικτικῆ, ἐπίστασθαι = τὸ τὴν αἰτίαν γινώσκειν, τὸ αὐτὸ ἐστὶ τὸ τί ἐστὶ καὶ διατί ἐστὶν, ἐπιστήμη ὅτι καὶ ἐπιστήμη διότι, οὐχὶ πᾶσα ἐπιστήμη ἀποδεικτικῆ, ἐπιστήμη - νοῦς - δόξα, ἀρχὴ ἐπιστήμης καὶ ἀρχαὶ (ὅπερ ὁ σ. φρονεῖ ὅτι σχετίζεται μᾶλλον πρὸς τὴν γενικὴν καὶ ἀφηρημένην φύσιν τῆς ἐποπτείας - insight), ἐπαγωγή καὶ ἀπόδειξις κλπ. Ἐκ τῆς ἐρέυνης του καταλήγει ὅτι εἰς τὰ Α. Ὑ. ὑπάρχουν πολλὰ πράγματα ἀκατάληπτα, ὅμως εὕρισκεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Ἀριστοτέλους ἔχει λεπτὰς ἐννοίας καὶ καταπληκτικὴν καθαρότητα καὶ ἀξίζει τὴν συστηματικὴν ἔρευναν καὶ ἐρμηνείαν.

20. **R. Rorty**, *Genus as Matter: A Reading of Metaphysics Z - H* σελ. 393—420. Ἡ μελέτη ἀναφερομένη εἰς τὴν ἔρευναν γένους καὶ ὕλης εἰς τὰ Μετὰ τὰ φυσικά ἀποτελεῖ ἐν τῇ οὐσίᾳ κριτικὴν τοῦ συγγραφέως ἐπὶ τῆς ἐνότητος καὶ τῆς συνεχείας τῶν σκέψεων τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τὸ ἔργον του τοῦτο. Διὰ νὰ δώσουν ἐνότητα εἰς τὰ κατὰ τὸ φαινόμενον παράλληλα διάφορα θέματα ἢ τὴν ποιικίαν τοῦ αὐτοῦ θέματος τοῦ Μ. τ. φ., τὰ σχετιζόμενα μὲ τὸ γένος καὶ στρεφόμενα περὶ τὰς ἐννοίας λόγος, ὕλη, εἶδος, ὄρισμός, καθόλου, μέρος, τοιούδε, ἔκα-

στόν τι, ὅπως κλπ. ἄλλοι μὲν ἐρμηνευταὶ εὐρίσκουν τὸ συμπέρασμα εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου Z, ἐνῶ τὰ HΘI ἀποτελοῦν ἀπλῶς παράρτημα καὶ τὸ A τὴν θεολογίαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἰς τὸ τέλος τοῦ Z ὑπάρχει τὸ πρόβλημα σχέσεως οὐσίας καὶ εἶδους, ὅπερ λύεται εἰς τὸ A. Ὁ συγγραφεὺς τῆς παρούσης μελέτης ἀναλύων καὶ συγκρίνων διάφορα κείμενα τοῦ Ἀριστοτέλους συμπεραίνει ὅτι ἡ συγκέντρωσις τῶν κεντρικῶν βιβλίων τῶν M. τ. φ. δὲν πραγματοποιεῖται ὄχι εἰς τὸ Z (τὸ θέμα τοῦ γένους ἐλάχιστα μνημονεύεται ἐν Z, ἤτοι εἰς τὸ 1038α 5-9, τὰ δὲ κεφ. 13-17 οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ μηρυκασμὸς διαφόρων θεμάτων), ἀλλὰ εἰς τὰ προβλήματα τοῦ Z ἡ ἀπάντησις δίδεται εἰς τὸ βιβλίον H, 6.

21. **Jürgen Man, Was There a Special Epicurean Mathematics?** σελ.421—430. Εἰς τὴν μελέτην ταύτην διερευνᾶται τὸ ζήτημα, ἂν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐπεκράτει ἐν καὶ μόνον μαθηματικὸν σύστημα, τὸ ἀξιωματικὸν τοῦ Εὐκλείδου, ἢ ὑπῆρχε καὶ δεύτερον καὶ εἰδικώτερον, ἂν ὑπῆρχεν Ἐπικουρεῖον σύστημα. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὑπάρχουν ἀντιτιθέμεναι ἀπόψεις. Ὡς πρώτην ἐνδείξιν ῥιζικῆς διαφωνίας, θιγούσης τὰς ἀρχὰς τῆς Εὐκλείδειου Γεωμετρίας, ὁ συγγραφεὺς μνημονεύει τὴν ἐν τῇ πρὸς Ἡρόδοτον ἐπιστολῇ τοῦ Ἐπικούρου (Δ. Αα 56) ἀποψιν αὐτοῦ «ἀναιρετέον τὴν εἰς ἄπειρον τομὴν ἐπὶ τοῦλαττον», ἐνῶ ὁ Εὐκλείδης δέχεται τὴν εἰς ἄπειρον διαιρετότητα. Ὡς ἄλλας ἐνδείξεις ὑπάρξεως Ἐπικουρείου μαθηματικοῦ συστήματος ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς τὸν μαθηματικὸν ὄρον *περὶ ἐλαχίστων* χρησιμοποιοθέντα ὑπὸ τοῦ Ἐπικουρείου μαθηματικοῦ Φιλωνίδου (pap. Herc. 144) τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κικέρωνος ὅτι ὁ Ἐπικουρεῖος μαθηματικὸς Πολύαινος ἐθεώρει τὴν Γεωμετρίαν τοῦ Εὐκλείδου λανθασμένην καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πρόκλου ὅτι ὁ Ἐπικουρεῖος μαθηματικὸς Ζήνων ὁ Σιδώνιος ἀπεδείκνυεν ὅτι τὰ θεωρήματα δὲν συνάγονται λογικῶς ἐκ τῶν Εὐκλείδειων ἀρχῶν λόγῳ ἐλλείψεως ἀξιωμάτων τινῶν. Ἀλλὰ ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἀρχιμήδης ἐπηρεασμένος ὑπὸ τῆς Ἀτομικῆς Σχολῆς μετεχειρίζετο μεθόδους μὴ μαθηματικὰς, οἱ Ἐπικουρεῖοι ἔκρινον ὅτι ὁ μαθηματικὸς συλλογισμὸς συνεβιβάζετο καὶ ἄνευ τοῦ ἀξιωματος τῆς ἐπ' ἄπειρον διαιρέσεως, ἀφοῦ καὶ χωρὶς αὐτὸ εὐρίσκομεν θεωρήματα νέα καὶ ἀληθῆ. Γενικῶς κατὰ τὸν συγγραφέα εἶναι ἄγνωστον ἂν ὑπῆρχεν ἢ ὄχι σύστημα Ἀτομικῶν Μαθηματικῶν, ἀλλὰ ἡ σύγκρισις τῶν χωρίων, ἐνθα ἐκτίθενται αἱ ἐπιθέσεις τῶν Ἐπικουρείων κατὰ Μαθηματικῶν, πρὸς τὸ σύστημα τοῦ Ἐπικούρου δεικνύει ὅτι αὐταὶ συνδέονται πρὸς κεντρικὰ σημεῖα τῆς Ἐπικουρείου φιλοσοφίας.

Μετὰ τὰς μελέτας παρατίθενται εἰς τὸν τόμον κατάλογος τῶν ἐκδεδομένων ὑπὸ τοῦ τιμωμένου βιβλίων καὶ ἄρθρων, βραχέα βιογραφικὰ σημεῖα τῶν συγγραφέων τῶν δημοσιευομένων μελετῶν, ὁ πίναξ τῶν ὀνομάτων καὶ ὁ πίναξ τῶν χωρίων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς μελέτας.

Π. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

*
* *

HANS - JOACHIM NEWIGER, **Untersuchungen zu Gorgias' Schrift Über das Nichtseiende**, Berlin - New York (Walter de Gruyter) 1973. Σελίδες 221.

Εἶναι γνωστὸν, ὅτι ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου σοφιστοῦ Γοργίου τοῦ Λεοντίνου παρεδόθη ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Περὶ τοῦ μὴ ὄντος ἢ περὶ φύσεως», ὅπως τὸν διατυπώνει ὁ Σέξτος ὁ Ἐμπειρικὸς¹. Εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ ὁ Γοργίας προσπαθεῖ

1) Πρὸς Μαθηματ. VII 65 (= 82 B 3 Diels-Kranz). Ὁ Ὀλυμπιόδωρος, Εἰς Πλάτ. Γοργ. p. 112 Jahn (= 82 B 2 Diels - Kranz) ἀναφέρει τίτλον «Περὶ φύσεως».